

CONSTITUTIA ROMANIEI

*** Republicata

EMITENT: ADUNAREA CONSTITUANTĂ

PUBLICATĂ IN: MONITORUL OFICIAL NR. 767 din 31 octombrie 2003

*) Modificată și completată prin [Legea](#) de revizuire a [Constitutiei Romaniei](#) nr. 429/2003, publicată în Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003, republicată de Consiliul Legislativ, în temeiul [art. 152](#) din Constituție, cu reactualizarea denumirilor și dându-se textelor o nouă numerotare ([art. 152](#) a devenit, în forma republicată, [art. 156](#)).

[Legea](#) de revizuire a [Constitutiei Romaniei](#) nr. 429/2003 a fost aprobată prin referendumul național din 18 - 19 octombrie 2003 și a intrat în vigoare la data de 29 octombrie 2003, data publicării în Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003 a [Hotărării Curtii Constitutionale nr. 3 din 22 octombrie 2003](#) pentru confirmarea rezultatului referendumului național din 18 - 19 octombrie 2003 privind [Legea](#) de revizuire a [Constitutiei Romaniei](#).

[Constitutia Romaniei](#), în forma inițială, a fost adoptată în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991, a fost publicată în Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991 și a intrat în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991.

TITLUL I

Principii generale

ART. 1

Statul roman

- (1) Romania este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului roman este republica.
- (3) Romania este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului roman și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.
- (4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.
- (5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

ART. 2

Suveranitatea

- (1) Suveranitatea națională aparține poporului roman, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.
- (2) Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

ART. 3

Teritoriul

- (1) Teritoriul Romaniei este inalienabil.
- (2) Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea principiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.
- (3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.
- (4) Pe teritoriul statului roman nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.

ART. 4

Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

- (1) Statul are ca fundament unitatea poporului roman și solidaritatea cetățenilor săi.
- (2) Romania este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

ART. 5

Cetățenia

- (1) Cetățenia romană se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.
- (2) Cetățenia romană nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere.

ART. 6

Dreptul la identitate

(1) Statul recunoaste si garantează persoanelor apartinand minorităților nationale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea si la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice si religioase.

(2) Măsurile de protectie luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea si exprimarea identității persoanelor apartinand minorităților nationale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate si de nediscriminare in raport cu ceilalti cetățeni romani.

ART. 7

Romanii din străinătate

Statul sprijină întărirea legăturilor cu romanii din afara frontierelor țării si actionează pentru păstrarea, dezvoltarea si exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice si religioase, cu respectarea legislatiei statului ai cărui cetățeni sunt.

ART. 8

Pluralismul si partidele politice

(1) Pluralismul in societatea romanească este o conditie si o garantie a democratiei constitutionale.

(2) Partidele politice se constituie si isi desfășoară activitatea in conditiile legii. Ele contribuie la definirea si la exprimarea vointei politice a cetățenilor, respectand suveranitatea natională, integritatea teritorială, ordinea de drept si principiile democratiei.

ART. 9

Sindicatetele, patronatele si asociatiile profesionale

Sindicatetele, patronatele si asociatiile profesionale se constituie si isi desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, in conditiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor si la promovarea intereselor profesionale, economice si sociale ale membrilor lor.

ART. 10

Relatii internationale

Romania intretine si dezvoltă relatii pasnice cu toate statele si, in acest cadru, relatii de bună vecinătate, intemeiate pe principiile si pe celelalte norme general admise ale dreptului international.

ART. 11

Dreptul international si dreptul intern

(1) Statul roman se obligă să indeplinească intocmai si cu bună-credință obligatiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) Tratatetele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

(3) In cazul in care un tratat la care Romania urmează să devină parte cuprinde dispozitii contrare Constitutiei, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constitutiei.

ART. 12

Simboluri nationale

(1) Drapelul Romaniei este tricolor; culorile sunt asezate vertical, in ordinea următoare incepand de la lance: albastru, galben, rosu.

(2) Ziua natională a Romaniei este 1 Decembrie.

(3) Imnul national al Romaniei este "Desteaptă-te romane".

(4) Stema țării si sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

ART. 13

Limba oficială

In Romania, limba oficială este limba romană.

ART. 14

Capitala

Capitala Romaniei este municipiul Bucuresti.

TITLUL II

Drepturile, libertățile si indatoririle fundamentale

CAP. 1

Dispozitii comune

ART. 15

Universalitatea

(1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

ART. 16

Egalitatea în drepturi

(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

ART. 17

Cetățenii români în străinătate

Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelor care nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

ART. 18

Cetățenii străini și apatrizii

(1) Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.

ART. 19

Extrădarea și expulzarea

(1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate.

(3) Cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extrădarea se hotărăște de justiție.

ART. 20

Tratatele internaționale privind drepturile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu [Declarația Universală a Drepturilor Omului](#), cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

ART. 21

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

CAP. 2

Drepturile și libertățile fundamentale

ART. 22

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

ART. 23

Libertatea individuală

- (1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.
- (2) Perchezițiunea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.
- (3) Reținerea nu poate depăși 24 de ore.
- (4) Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.
- (5) În cursul urmăririi penale arestarea preventivă se poate dispune pentru cel mult 30 de zile și se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fără ca durata totală să depășească un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.
- (6) În faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate.
- (7) Încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege.
- (8) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.
- (9) Punerea în libertate a celui reținut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut, precum și în alte situații prevăzute de lege.
- (10) Persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cautiune.
- (11) Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.
- (12) Nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii.
- (13) Sancțiunea privativă de libertate nu poate fi decât de natură penală.

ART. 24

Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

ART. 25

Libera circulație

- (1) Dreptul la liberă circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept.
- (2) Fiecărui cetățean îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară.

ART. 26

Viata intimă, familială și privată

- (1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.
- (2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

ART. 27

Inviolabilitatea domiciliului

- (1) Domiciliul și reședința sunt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămâne în domiciliul ori în reședința unei persoane fără învoirea acesteia.
- (2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege pentru următoarele situații:
 - a) executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești;
 - b) înlăturarea unei primejdii privind viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;
 - c) apărarea securității naționale sau a ordinii publice;
 - d) prevenirea răspândirii unei epidemii.
- (3) Perchezițiunea se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege.
- (4) Perchezițiunile în timpul nopții sunt interzise, în afară de cazul infracțiunilor flagrante.

ART. 28

Secretul corespondenței

Secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri postale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil.

ART. 29

Libertatea conștiinței

(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrans să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbitare religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinate.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

ART. 30

Libertatea de exprimare

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, indemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.

ART. 31

Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio și de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale și politice importante exercitarea dreptului la antenă. Organizarea acestor servicii și controlul parlamentar asupra activității lor se reglementează prin lege organică.

ART. 32

Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.

(2) Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În condițiile legii, învățământul se poate desfășura și într-o limbă de circulație internațională.

(3) Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.

(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizati, în condițiile legii.

(5) Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii.

(6) Autonomia universitară este garantată.

(7) Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.

ART. 33

Accesul la cultură

- (1) Accesul la cultură este garantat, în condițiile legii.
- (2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngrădită.
- (3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.

ART. 34

Dreptul la ocrotirea sănătății

- (1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.
- (2) Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice.
- (3) Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

ART. 35

Dreptul la mediu sănătos

- (1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.
- (2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.
- (3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.

ART. 36

Dreptul de vot

- (1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, implinți până în ziua alegerilor inclusiv.
- (2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

ART. 37

Dreptul de a fi ales

- (1) Au dreptul de a fi aleși cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în [articolul 16](#) alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit [articolului 40](#) alineatul (3).
- (2) Candidații trebuie să fi implinți, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleși în Senat și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României.

ART. 38

Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European.

ART. 39

Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pasnic, fără nici un fel de arme.

ART. 40

Dreptul de asociere

- (1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.
- (2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.
- (3) Nu pot face parte din partide politice judecătoria Curții Constituționale, avocații poporului, magistratii, membrii activi ai armatei, politistii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.
- (4) Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

ART. 41

Munca și protecția socială a muncii

- (1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.

(2) Salariatii au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.

(3) Durata normală a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore.

(4) La muncă egală, femeile au salariu egal cu bărbații.

(5) Dreptul la negocieri colective în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.

ART. 42

Interzicerea muncii fortate

(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință;

b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;

c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege.

ART. 43

Dreptul la grevă

(1) Salariatii au dreptul la grevă pentru apărarea intereselor profesionale, economice și sociale.

(2) Legea stabilește condițiile și limitele exercitării acestui drept, precum și garanțiile necesare asigurării serviciilor esențiale pentru societate.

ART. 44

Dreptul de proprietate privată

(1) Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Conținutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.

(2) Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

(3) Nimic nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu deapăn și prealabilă despăgubire.

(4) Sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.

(5) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile autorității.

(6) Despăgubirile prevăzute în alineatele (3) și (5) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin justiție.

(7) Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

(8) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(9) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

ART. 45

Libertatea economică

Accesul liber al persoanei la o activitate economică, liberă inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate.

ART. 46

Dreptul la moștenire

Dreptul la moștenire este garantat.

ART. 47

Nivelul de trai

(1) Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.

(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistentă medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de somaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistentă socială, potrivit legii.

ART. 48

Familia

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

(3) Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie.

ART. 49

Protecția copiilor și a tinerilor

(1) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistentă în realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege.

(3) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(4) Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajați ca salariați.

(5) Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

ART. 50

Protecția persoanelor cu handicap

Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.

ART. 51

Dreptul de petiționare

(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.

(3) Exercițarea dreptului de petiționare este scutită de taxă.

(4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii.

ART. 52

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

ART. 53

Restrângerea exercitiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.

CAP. 3

Îndatoririle fundamentale

ART. 54

Fidelitatea față de țară

- (1) Fidelitatea față de țară este sacră.
- (2) Cetățenii cărora le sunt incredintate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în acest scop, vor depune jurământul cerut de lege.

ART. 55

Apărarea țării

- (1) Cetățenii au dreptul și obligația să apere România.
- (2) Condițiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare se stabilesc prin lege organică.
- (3) Cetățenii pot fi încorporați de la vârsta de 20 de ani și până la vârsta de 35 de ani, cu excepția voluntarilor, în condițiile legii organice.

ART. 56

Contribuții financiare

- (1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.
- (2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.
- (3) Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situații excepționale.

ART. 57

Exercitarea drepturilor și a libertăților

Cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți.

CAP. 4

Avocatul Poporului

ART. 58

Numirea și rolul

- (1) Avocatul Poporului este numit pe o durată de 5 ani pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Adjuncții Avocatului Poporului sunt specializați pe domenii de activitate.
- (2) Avocatul Poporului și adjuncții săi nu pot îndeplini nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.
- (3) Organizarea și funcționarea institutiei Avocatul Poporului se stabilesc prin lege organică.

ART. 59

Exercitarea atribuțiilor

- (1) Avocatul Poporului își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile și în libertățile lor, în limitele stabilite de lege.
- (2) Autoritățile publice sunt obligate să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale.

ART. 60

Raportul în fața Parlamentului

Avocatul Poporului prezintă celor două Camere ale Parlamentului rapoarte, anual sau la cererea acestora. Rapoartele pot conține recomandări privind legislația sau măsuri de altă natură, pentru ocrotirea drepturilor și a libertăților cetățenilor.

TITLUL III

Autoritățile publice

CAP. 1

Parlamentul

SECȚIUNEA 1

Organizare și funcționare

ART. 61

Rolul și structura

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului roman si unica autoritate legiuitoare a țării.

(2) Parlamentul este alcătuit din Camera Deputatilor si Senat.

ART. 62

Alegerea Camerelor

(1) Camera Deputatilor si Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret si liber exprimat, potrivit legii electorale.

(2) Organizatiile cetățenilor aparținand minorităților nationale, care nu intrunesc in alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate in Parlament, au dreptul la cate un loc de deputat, in conditiile legii electorale. Cetățenii unei minorități nationale pot fi reprezentati numai de o singură organizatie.

(3) Numărul deputatilor si al senatorilor se stabileste prin legea electorală, in raport cu populatia țării.

ART. 63

Durata mandatului

(1) Camera Deputatilor si Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungeste de drept in stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgentă, până la incetarea acestora.

(2) Alegerile pentru Camera Deputatilor si pentru Senat se desfășoară in cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului.

(3) Parlamentul nou ales se intruneste, la convocarea Presedintelui Romaniei, in cel mult 20 de zile de la alegeri.

(4) Mandatul Camerelor se prelungeste până la intrunirea legală a noului Parlament. In această perioadă nu poate fi revizuită Constitutia si nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(5) Proiectele de legi sau propunerile legislative inscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent isi continuă procedura in noul Parlament.

ART. 64

Organizarea internă

(1) Organizarea si functionarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament propriu. Resursele financiare ale Camerelor sunt prevăzute in bugetele aprobate de acestea.

(2) Fiecare Cameră isi alege un birou permanent. Presedintele Camerei Deputatilor si presedintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. Ceilalti membri ai birourilor permanente sunt alesi la inceputul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocati inainte de expirarea mandatului.

(3) Deputatii si senatorii se pot organiza in grupuri parlamentare, potrivit regulamentului fiecărei Camere.

(4) Fiecare Cameră isi constituie comisii permanente si poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele isi pot constitui comisii comune.

(5) Birourile permanente si comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere.

ART. 65

Sedintele Camerelor

(1) Camera Deputatilor si Senatul lucrează in sedinte separate.

(2) Camerele isi desfășoară lucrările si in sedinte comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputatilor si senatorilor, pentru:

a) primirea mesajului Presedintelui Romaniei;

b) aprobarea bugetului de stat si a bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) declararea mobilizării totale sau partiale;

d) declararea stării de război;

e) suspendarea sau incetarea ostilităților militare;

f) aprobarea strategiei nationale de apărare a țării;

g) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Tării;

h) numirea, la propunerea Presedintelui Romaniei, a directorilor serviciilor de informatii si exercitarea controlului asupra activității acestor servicii;

i) numirea Avocatului Poporului;

j) stabilirea statutului deputatilor si al senatorilor, stabilirea indemnizatiei si a celorlalte drepturi ale acestora;

k) indeplinirea altor atributii care, potrivit Constitutiei sau regulamentului, se exercită in sedintă comună.

ART. 66

Sesiuni

(1) Camera Deputatilor si Senatul se intrunesc in două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune incepe in luna februarie si nu poate depăsi sfarsitul lunii iunie. A doua sesiune incepe in luna septembrie si nu poate depăsi sfarsitul lunii decembrie.

(2) Camera Deputatilor si Senatul se intrunesc si in sesiuni extraordinare, la cererea Presedintelui Romaniei, a biroului permanent al fiecărei Camere ori a cel puțin o treime din numărul deputatilor sau al senatorilor.

(3) Convocarea Camerelor se face de presedintii acestora.

ART. 67

Actele juridice si cvorumul legal

Camera Deputatilor si Senatul adoptă legi, hotărari si motiuni, in prezenta majorității membrilor.

ART. 68

Caracterul public al sedintelor

(1) Sedintele celor două Camere sunt publice.

(2) Camerele pot hotări ca anumite sedinte să fie secrete.

SECTIUNEA a 2-a

Statutul deputatilor si al senatorilor

ART. 69

Mandatul reprezentativ

(1) In exercitarea mandatului, deputatii si senatorii sunt in serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.

ART. 70

Mandatul deputatilor si al senatorilor

(1) Deputatii si senatorii intră in exercitiul mandatului la data intrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub conditia validării alegerii si a depunerii jurământului. Jurământul se stabileste prin lege organică.

(2) Calitatea de deputat sau de senator incetează la data intrunirii legale a Camerelor nou alese sau in caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces.

ART. 71

Incompatibilități

(1) Nimeni nu poate fi, in acelasi timp, deputat si senator.

(2) Calitatea de deputat sau de senator este incompatibilă cu exercitarea oricărei functii publice de autoritate, cu exceptia celei de membru al Guvernului.

(3) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

ART. 72

Imunitatea parlamentară

(1) Deputatii si senatorii nu pot fi trasi la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate in exercitarea mandatului.

(2) Deputatii si senatorii pot fi urmăriti si trimisi in judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate in exercitarea mandatului, dar nu pot fi perchezitionati, retinuti sau arestati fără incuviintarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor. Urmărirea si trimiterea in judecată penală se pot face numai de către Parchetul de pe langă Inalta Curte de Casatie si Justitie. Competenta de judecată apartine Inaltei Curti de Casatie si Justitie.

(3) In caz de infractiune flagrantă, deputatii sau senatorii pot fi retinuti si supusi perchezitiei. Ministrul justitiei il va informa neintarziat pe presedintele Camerei asupra retinerii si a perchezitiei. In cazul in care Camera sesizată constată că nu există temeii pentru retinere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri.

SECTIUNEA a 3-a

Legiferarea

ART. 73

Categorii de legi

(1) Parlamentul adoptă legi constitutionale, legi organice si legi ordinare.

(2) Legile constitutionale sunt cele de revizuire a Constitutiei.

(3) Prin lege organică se reglementează:

a) sistemul electoral; organizarea si functionarea Autorității Electorale Permanente;

- b) organizarea, functionarea si finantarea partidelor politice;
- c) statutul deputatilor si al senatorilor, stabilirea indemnizatiei si a celorlalte drepturi ale acestora;
- d) organizarea si desfășurarea referendumului;
- e) organizarea Guvernului si a Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- f) regimul stării de mobilizare partială sau totală a fortelor armate si al stării de război;
- g) regimul stării de asediu si al stării de urgență;
- h) infractiunile, pedepsele si regimul executării acestora;
- i) acordarea amnistiei sau a gratierii colective;
- j) statutul functionarilor publici;
- k) contenciosul administrativ;
- l) organizarea si functionarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instantelor judecătorești, a Ministerului Public si a Curtii de Conturi;
- m) regimul juridic general al proprietății si al mostenirii;
- n) organizarea generală a învățământului;
- o) organizarea administratiei publice locale, a teritoriului, precum si regimul general privind autonomia locală;
- p) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele, patronatele si protectia socială;
- r) statutul minorităților nationale din Romania;
- s) regimul general al cultelor;
- t) celelalte domenii pentru care in Constitutie se prevede adoptarea de legi organice.

ART. 74

Initiativa legislativă

(1) Initiativa legislativă apartine, după caz, Guvernului, deputatilor, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care isi manifestă dreptul la initiativa legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din judetele țării, iar in fiecare din aceste judete, respectiv in municipiul Bucuresti, trebuie să fie inregistrate cel puțin 5.000 de semnături in sprijinul acestei initiative.

(2) Nu pot face obiectul initiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter international, amnistia si gratierea.

(3) Guvernul isi exercită initiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către Camera competentă să il adopte, ca primă Cameră sesizată.

(4) Deputatii, senatorii si cetățenii care exercită dreptul la initiativa legislativă pot prezenta propuneri legislative numai in forma cerută pentru proiectele de legi.

(5) Propunerile legislative se supun dezbaterii mai intai Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată.

ART. 75

Sesizarea Camerelor

(1) Se supun spre dezbateri si adoptare Camerei Deputatilor, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi si propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internationale si a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum si proiectele legilor organice prevăzute la [articolul 31](#) alineatul (5), [articolul 40](#) alineatul (3), [articolul 55](#) alineatul (2), [articolul 58](#) alineatul (3), [articolul 73](#) alineatul (3) literele e), k), l), n), o), [articolul 79](#) alineatul (2), [articolul 102](#) alineatul (3), [articolul 105](#) alineatul (2), [articolul 117](#) alineatul (3), [articolul 118](#) alineatele (2) si (3), [articolul 120](#) alineatul (2), [articolul 126](#) alineatele (4) si (5) si [articolul 142](#) alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii si adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului.

(2) Prima Cameră sesizată se pronunță in termen de 45 de zile. Pentru coduri si alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. In cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3) După adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) In cazul in care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră in competenta sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă si cea de-a doua Cameră este de acord. In caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se intoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv in procedură de urgență.

(5) Dispozitiile alineatului (4) referitoare la intoarcerea legii se aplică in mod corespunzător si in cazul in care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competenta decizională apartine primei Camere.

ART. 76

Adoptarea legilor si a hotărărilor

(1) Legile organice si hotărările privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere.

(2) Legile ordinare si hotărările se adoptă cu votul majorității membrilor prezenti din fiecare Cameră.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie initiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere.

ART. 77

Promulgarea legii

(1) Legea se trimite, spre promulgare, Presedintelui Romaniei. Promulgarea legii se face in termen de cel mult 20 de zile de la primire.

(2) Inainte de promulgare, Presedintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii.

(3) Dacă Presedintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constitutionalității ei, promulgarea legii se face in cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare sau de la primirea deciziei Curtii Constitutionale, prin care i s-a confirmat constitutionalitatea.

ART. 78

Intrarea in vigoare a legii

Legea se publică in Monitorul Oficial al Romaniei si intră in vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută in textul ei.

ART. 79

Consiliul Legislativ

(1) Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative in vederea sistematizării, unificării si coordonării intregii legislatii. El tine evidenta oficială a legislatiei Romaniei.

(2) Infiintarea, organizarea si functionarea Consiliului Legislativ se stabilesc prin lege organică.

CAP. 2

Presedintele Romaniei

ART. 80

Rolul Presedintelui

(1) Presedintele Romaniei reprezintă statul roman si este garantul independentei nationale, al unității si al integrității teritoriale a țării.

(2) Presedintele Romaniei veghează la respectarea Constitutiei si la buna functionare a autorităților publice. In acest scop, Presedintele exercită functia de mediere intre puterile statului, precum si intre stat si societate.

ART. 81

Alegerea Presedintelui

(1) Presedintele Romaniei este ales prin vot universal, egal, direct, secret si liber exprimat.

(2) Este declarat ales candidatul care a intrunit, in primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor inscriși in listele electorale.

(3) In cazul in care nici unul dintre candidati nu a intrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, intre primii doi candidati stabiliți in ordinea numărului de voturi obtinute in primul tur. Este declarat ales candidatul care a obtinut cel mai mare număr de voturi.

(4) Nici o persoană nu poate indeplini functia de Presedinte al Romaniei decat pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi si succesive.

ART. 82

Validarea mandatului si depunerea jurământului

(1) Rezultatul alegerilor pentru functia de Presedinte al Romaniei este validat de Curtea Constitutională.

(2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune in fata Camerei Deputatilor si a Senatului, in sedință comună, următorul jurământ:

"Jur să-mi dăruiesc toată puterea si priceperea pentru propășirea spirituală si materială a poporului roman, să respect Constitutia si legile țării, să apăr democratia, drepturile si libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independenta, unitatea si integritatea teritorială a Romaniei. Asa să-mi ajute Dumnezeu!"

ART. 83

Durata mandatului

- (1) Mandatul Președintelui României este de 5 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.
- (2) Președintele României își exercită mandatul până la depunerea jurământului de Președintele nou ales.
- (3) Mandatul Președintelui României poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

ART. 84

Incompatibilități și imunități

(1) În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.

(2) Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile [articolului 72](#) alineatul (1) se aplică în mod corespunzător.

ART. 85

Numirea Guvernului

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

(2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Președintele revocă și numește, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului.

(3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziția politică a Guvernului, Președintele României va putea exercita atribuția prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru.

ART. 86

Consultarea Guvernului

Președintele României poate consulta Guvernul cu privire la probleme urgente și de importanță deosebită.

ART. 87

Participarea la ședințele Guvernului

(1) Președintele României poate lua parte la ședințele Guvernului în care se dezbate probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații.

(2) Președintele României prezidează ședințele Guvernului la care participă.

ART. 88

Mesaje

Președintele României adresează Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale națiunii.

ART. 89

Dizolvarea Parlamentului

(1) După consultarea președinților celor două Camere și a liderilor grupurilor parlamentare, Președintele României poate să dizolve Parlamentul, dacă acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență.

ART. 90

Referendumul

Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.

ART. 91

Atribuții în domeniul politicii externe

(1) Președintele încheie tratate internaționale în numele României, negociate de Guvern, și le supune spre ratificare Parlamentului, într-un termen rezonabil. Celelalte tratate și acorduri internaționale se încheie, se aprobă sau se ratifică potrivit procedurii stabilite prin lege.

(2) Președintele, la propunerea Guvernului, acreditează și recheamă reprezentanții diplomați ai României și aprobă înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice.

(3) Reprezentanții diplomați ai altor state sunt acreditați pe lângă Președintele României.

ART. 92

Atribuții în domeniul apărării

(1) Presedintele Romaniei este comandantul forțelor armate și îndeplinește funcția de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

(2) El poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau totală a forțelor armate. Numai în cazuri excepționale, hotărârea Președintelui se supune ulterior aprobării Parlamentului, în cel mult 5 zile de la adoptare.

(3) În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele Romaniei ia măsuri pentru respingerea agresiunii și le aduce neîntârziat la cunostință Parlamentului, printr-un mesaj. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declansarea agresiunii.

(4) În caz de mobilizare sau de război Parlamentul își continuă activitatea pe toată durata acestor stări, iar dacă nu se află în sesiune, se convoacă de drept în 24 de ore de la declararea lor.

ART. 93

Măsuri excepționale

(1) Președintele Romaniei instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.

(2) Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

ART. 94

Alte atribuții

Președintele Romaniei îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) conferă distincții și titluri de onoare;
- b) acordă gradele de mareșal, de general și de amiral;
- c) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- d) acordă grațierea individuală.

ART. 95

Suspendarea din funcție

(1) În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele Romaniei poate fi suspendat din funcție de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor, după consultarea Curții Constituționale. Președintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(2) Propunerea de suspendare din funcție poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunostință Președintelui.

(3) Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.

ART. 96

Punerea sub acuzare

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui Romaniei pentru înaltă trădare.

(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi inițiată de majoritatea deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunostință Președintelui Romaniei pentru a putea da explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(3) De la data punerii sub acuzare și până la data demiterii Președintele este suspendat de drept.

(4) Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție. Președintele este demis de drept la data rămănerii definitive a hotărârii de condamnare.

ART. 97

Vacanta funcției

(1) Vacanta funcției de Președinte al Romaniei intervine în caz de demisie, de demitere din funcție, de imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces.

(2) În termen de 3 luni de la data la care a intervenit vacanta funcției de Președinte al Romaniei, Guvernul va organiza alegeri pentru un nou Președinte.

ART. 98

Interimatul funcției

(1) Dacă funcția de Președinte devine vacantă ori dacă Președintele este suspendat din funcție sau dacă se află în imposibilitate temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de președintele Senatului sau de președintele Camerei Deputaților.

(2) Atribuțiile prevăzute la [articolele 88](#) - 90 nu pot fi exercitate pe durata interimatului funcției prezidențiale.

ART. 99

Răspunderea președintelui interimar

Dacă persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al României săvârșește fapte grave, prin care se încalcă prevederile Constituției, se aplică [articolul 95](#) și [articolul 98](#).

ART. 100

Actele Președintelui

(1) În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele României emite decrete care se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistența decretului.

(2) Decretele emise de Președintele României în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute în [articolul 91](#) alineatele (1) și (2), [articolul 92](#) alineatele (2) și (3), [articolul 93](#) alineatul (1) și [articolul 94](#) literele a), b) și d) se contrasemnează de primul-ministru.

ART. 101

Indemnizația și celelalte drepturi

Indemnizația și celelalte drepturi ale Președintelui României se stabilesc prin lege.

CAP. 3

Guvernul

ART. 102

Rolul și structura

(1) Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În îndeplinirea atribuțiilor sale, Guvernul cooperează cu organismele sociale interesate.

(3) Guvernul este alcătuit din prim-ministru, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.

ART. 103

Investitura

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru funcția de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul și lista Guvernului se dezbate de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună. Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților și senatorilor.

ART. 104

Jurământul de credință

(1) Primul-ministru, miniștrii și ceilalți membri ai Guvernului vor depune individual, în fața Președintelui României, jurământul de la [articolul 82](#).

(2) Guvernul în întregul său și fiecare membru în parte își exercită mandatul, începând de la data depunerii jurământului.

ART. 105

Incompatibilități

(1) Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea altei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de deputat sau de senator. De asemenea, ea este incompatibilă cu exercitarea unei funcții de reprezentare profesională salarizate în cadrul organizațiilor cu scop comercial.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

ART. 106

Incetarea funcției de membru al Guvernului

Funcția de membru al Guvernului încetează în urma demisiei, a revocării, a pierderii drepturilor electorale, a stării de incompatibilitate, a decesului, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

ART. 107

Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin. De asemenea, prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate.

(2) Presedintele Romaniei nu il poate revoca pe primul-ministru.

(3) Dacă primul-ministru se află în una dintre situatiile prevăzute la [articolul 106](#), cu exceptia revocării, sau este în imposibilitate de a-si exercita atributiile, Presedintele Romaniei va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atributiile primului-ministru, până la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilității exercitării atribuțiilor, încetează dacă primul-ministru își reia activitatea în Guvern.

(4) Prevederile alineatului (3) se aplică în mod corespunzător și celorlalți membri ai Guvernului, la propunerea primului-ministru, pentru o perioadă de cel mult 45 de zile.

ART. 108

Actele Guvernului

(1) Guvernul adoptă hotărâri și ordonante.

(2) Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor.

(3) Ordonantele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta.

(4) Hotărârile și ordonantele adoptate de Guvern se semnează de primul-ministru, se contrasemnează de ministrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Romaniei. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau a ordonantei. Hotărârile care au caracter militar se comunică numai instituțiilor interesate.

ART. 109

Răspunderea membrilor Guvernului

(1) Guvernul răspunde politic numai în fața Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Fiecare membru al Guvernului răspunde politic solidar cu ceilalți membri pentru activitatea Guvernului și pentru actele acestuia.

(2) Numai Camera Deputaților, Senatul și Presedintele Romaniei au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercitiul funcției lor. Dacă s-a cerut urmărirea penală, Presedintele Romaniei poate dispune suspendarea acestora din funcție. Trimiterea în judecată a unui membru al Guvernului atrage suspendarea lui din funcție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) Cazurile de răspundere și pedepsele aplicabile membrilor Guvernului sunt reglementate printr-o lege privind responsabilitatea ministerială.

ART. 110

Încetarea mandatului

(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.

(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se află în una dintre situatiile prevăzute la [articolul 106](#), cu exceptia revocării, ori este în imposibilitatea de a-si exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.

(3) În situatiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile [articolului 103](#).

(4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.

CAP. 4

Raporturile Parlamentului cu Guvernul

ART. 111

Informarea Parlamentului

(1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie.

(2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

ART. 112

Întrebări, interpelări și motiuni simple

(1) Guvernul si fiecare dintre membrii săi au obligatia să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputati sau de senatori, in conditiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

(2) Camera Deputatilor sau Senatul poate adopta o motiune simplă prin care să-si exprime pozitia cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.

ART. 113

Motiunea de cenzură

(1) Camera Deputatilor si Senatul, in sedintă comună, pot retrage increderea acordată Guvernului prin adoptarea unei motiuni de cenzură, cu votul majorității deputatilor si senatorilor.

(2) Motiunea de cenzură poate fi initiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputatilor si senatorilor si se comunică Guvernului la data depunerii.

(3) Motiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data cand a fost prezentată in sedinta comună a celor două Camere.

(4) Dacă motiunea de cenzură a fost respinsă, deputatii si senatorii care au semnat-o nu mai pot initia, in aceeași sesiune, o nouă motiune de cenzură, cu exceptia cazului in care Guvernul isi angajează răspunderea potrivit [articolului 114](#).

ART. 114

Angajarea răspunderii Guvernului

(1) Guvernul isi poate angaja răspunderea in fata Camerei Deputatilor si a Senatului, in sedintă comună, asupra unui program, a unei declaratii de politică generală sau a unui proiect de lege.

(2) Guvernul este demis dacă o motiune de cenzură, depusă in termen de 3 zile de la prezentarea programului, a declaratiei de politică generală sau a proiectului de lege, a fost votată in conditiile [articolului 113](#).

(3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se consideră adoptat, iar aplicarea programului sau a declaratiei de politică generală devine obligatorie pentru Guvern.

(4) In cazul in care Presedintele Romaniei cere reexaminarea legii adoptate potrivit alineatului (3), dezbaterile acestea se va face in sedinta comună a celor două Camere.

ART. 115

Delegarea legislativă

(1) Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonante in domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(2) Legea de abilitare va stabili, in mod obligatoriu, domeniul si data până la care se pot emite ordonante.

(3) Dacă legea de abilitare o cere, ordonantele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative, până la implinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage incetarea efectelor ordonantei.

(4) Guvernul poate adopta ordonante de urgentă numai in situatii extraordinare a căror reglementare nu poate fi amanată, avand obligatia de a motiva urgenta in cuprinsul acestora.

(5) Ordonanta de urgentă intră in vigoare numai după depunerea sa spre dezbateri in procedură de urgentă la Camera competentă să fie sesizată si după publicarea ei in Monitorul Oficial al Romaniei. Camerele, dacă nu se află in sesiune, se convoacă in mod obligatoriu in 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă in termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonantei, aceasta este considerată adoptată si se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea in procedură de urgentă. Ordonanta de urgentă cuprinzand norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la [articolul 76](#) alineatul (1).

(6) Ordonantele de urgentă nu pot fi adoptate in domeniul legilor constitutionale, nu pot afecta regimul institutiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile si indatoririle prevăzute de Constitutie, drepturile electorale si nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri in proprietate publică.

(7) Ordonantele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege in care vor fi cuprinse si ordonantele ale căror efecte au incetat potrivit alineatului (3).

(8) Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonantei.

CAP. 5

Administratia publică

SECTIUNEA 1

Administratia publică centrală de specialitate

ART. 116

Structura

- (1) Ministerele se organizează numai in subordinea Guvernului.
- (2) Alte organe de specialitate se pot organiza in subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome.

ART. 117

Infiintarea

- (1) Ministerele se infiintează, se organizează si functionează potrivit legii.
- (2) Guvernul si ministerele, cu avizul Curtii de Conturi, pot infiinta organe de specialitate, in subordinea lor, numai dacă legea le recunoaste această competență.
- (3) Autorități administrative autonome se pot infiinta prin lege organică.

ART. 118

Fortele armate

- (1) Armata este subordonată exclusiv vointei poporului pentru garantarea suveranității, a independentei si a unității statului, a integrității teritoriale a țării si a democratiei constitutionale. In conditiile legii si ale tratatelor internationale la care Romania este parte, armata contribuie la apărarea colectivă in sistemele de aliantă militară si participă la actiuni privind mentinerea sau restabilirea păcii.
- (2) Structura sistemului national de apărare, pregătirea populatiei, a economiei si a teritoriului pentru apărare, precum si statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organică.
- (3) Prevederile alineatelor (1) si (2) se aplică, in mod corespunzător, si celorlalte componente ale fortelor armate stabilite potrivit legii.
- (4) Organizarea de activități militare sau paramilitare in afara unei autorități statale este interzisă.
- (5) Pe teritoriul Romaniei pot intra, stationa, desfășura operatiuni sau trece trupe străine numai in conditiile legii sau ale tratatelor internationale la care Romania este parte.

ART. 119

Consiliul Suprem de Apărare a Țării

Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează si coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării si securitatea natională, participarea la mentinerea securității internationale si la apărarea colectivă in sistemele de aliantă militară, precum si la actiuni de mentinere sau de restabilire a păcii.

SECTIUNEA a 2-a

Administratia publică locală

ART. 120

Principii de bază

- (1) Administratia publică din unitățile administrativ-teritoriale se intemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale si deconcentrării serviciilor publice.
- (2) In unitățile administrativ-teritoriale in care cetățenii apartinand unei minorități nationale au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității nationale respective in scris si oral in relatiile cu autoritățile administratiei publice locale si cu serviciile publice deconcentrate, in conditiile prevăzute de legea organică.

ART. 121

Autorități comunale si orășenesti

- (1) Autoritățile administratiei publice, prin care se realizează autonomia locală in comune si in orase, sunt consiliile locale alese si primarii alesi, in conditiile legii.
- (2) Consiliile locale si primarii functionează, in conditiile legii, ca autorități administrative autonome si rezolvă treburile publice din comune si din orase.
- (3) Autoritățile prevăzute la alineatul (1) se pot constitui si in subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor.

ART. 122

Consiliul judetean

(1) Consiliul județean este autoritatea administrației publice pentru coordonarea activității consiliilor comunale și orașenești, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean.

(2) Consiliul județean este ales și funcționează în condițiile legii.

ART. 123

Prefectul

(1) Guvernul numește un prefect în fiecare județ și în municipiul București.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local și conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale.

(3) Atribuțiile prefectului se stabilesc prin lege organică.

(4) Între prefecti, pe de o parte, consiliile locale și primari, precum și consiliile județene și președinții acestora, pe de altă parte, nu există raporturi de subordonare.

(5) Prefectul poate ataca, în fața instanței de contencios administrativ, un act al consiliului județean, al celui local sau al primarului, în cazul în care consideră actul ilegal. Actul atacat este suspendat de drept.

CAP. 6

Autoritatea judecătorească

SECȚIUNEA 1

Instanțele judecătorești

ART. 124

Înfăptuirea justiției

(1) Justiția se îndeplinește în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

ART. 125

Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.

(2) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

(3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

ART. 126

Instanțele judecătorești

(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) Componerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică.

(5) Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare. Prin lege organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afara magistraturii.

(6) Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.

ART. 127

Caracterul public al dezbaterilor

Sedintele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege.

ART. 128

Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție

(1) Procedura judiciară se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii romani aparținând minorităților nationale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.

(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

(4) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.

ART. 129

Folosirea căilor de atac

Impotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

ART. 130

Politia instanțelor

Instanțele judecătorești dispun de poliția pusă în serviciul lor.

SECȚIUNEA a 2-a

Ministerul Public

ART. 131

Rolul Ministerului Public

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

(2) Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.

ART. 132

Statutul procurorilor

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

SECȚIUNEA a 3-a

Consiliul Superior al Magistraturii

ART. 133

Rolul și structura

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 19 membri, din care:

a) 14 sunt aleși în adunările generale ale magistratilor și validați de Senat; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și una pentru procurori; prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori;

b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) ministrul justiției, președintele Inaltei Curți de Casatie și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Inalta Curte de Casatie și Justiție.

(3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistratii prevăzuți la alineatul (2) litera a).

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.

(5) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.

(6) Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii la care participă.

(7) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive și irevocabile, cu excepția celor prevăzute la [articolul 134](#) alineatul (2).

ART. 134

Atribuții

(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Presedintelui Romaniei numirea in functie a judecătorilor si a procurorilor, cu exceptia celor stagieri, in conditiile legii.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii indeplineste rolul de instantă de judecată, prin sectiile sale, in domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor si a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organica. In aceste situatii, ministrul justitiei, presedintele Inaltei Curti de Casatie si Justitie si procurorul general al Parchetului de pe langă Inalta Curte de Casatie si Justitie nu au drept de vot.

(3) Hotărările Consiliului Superior al Magistraturii in materie disciplinară pot fi atacate la Inalta Curte de Casatie si Justitie.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii indeplineste si alte atributii stabilite prin legea sa organica, in realizarea rolului său de garant al independentei justitiei.

TITLUL IV

Economia si finantele publice

ART. 135

Economia

(1) Economia Romaniei este economie de piată, bazată pe libera initiativa si concurentă.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) libertatea comertului, protectia concurentei loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de productie;

b) protejarea intereselor nationale in activitatea economica, financiara si valutară;

c) stimularea cercetării stiintifice si tehnologice nationale, a artei si protectia dreptului de autor;

d) exploatarea resurselor naturale, in concordantă cu interesul national;

e) refacerea si ocrotirea mediului inconjurător, precum si mentinerea echilibrului ecologic;

f) crearea conditiilor necesare pentru cresterea calitatii vietii;

g) aplicarea politicilor de dezvoltare regională in concordantă cu obiectivele Uniunii Europene.

ART. 136

Proprietatea

(1) Proprietatea este publica sau privata.

(2) Proprietatea publica este garantată si ocrotită prin lege si apartine statului sau unitătilor administrativ-teritoriale.

(3) Bogătiile de interes public ale subsolului, spatiul aerian, apele cu potential energetic valorificabil, de interes national, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice si ale platoului continental, precum si alte bunuri stabilite de legea organica, fac obiectul exclusiv al proprietătili publice.

(4) Bunurile proprietate publica sunt inalienabile. In conditiile legii organice, ele pot fi date in administrare regiilor autonome ori institutiilor publice sau pot fi concesionate ori inchiriate; de asemenea, ele pot fi date in folosintă gratuita institutiilor de utilitate publica.

(5) Proprietatea privata este inviolabilă, in conditiile legii organice.

ART. 137

Sistemul financiar

(1) Formarea, administrarea, intrebuintarea si controlul resurselor financiare ale statului, ale unitătilor administrativ-teritoriale si ale institutiilor publice sunt reglementate prin lege.

(2) Moneda natională este leul, iar subdiviziunea acestuia, banul. In conditiile aderării la Uniunea Europeana, prin lege organica se poate recunoaste circulatia si inlocuirea monedei nationale cu aceea a Uniunii Europene.

ART. 138

Bugetul public national

(1) Bugetul public national cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat si bugetele locale ale comunelor, ale oraselor si ale judetelor.

(2) Guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat si pe cel al asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobării Parlamentului.

(3) Dacă legea bugetului de stat si legea bugetului asigurărilor sociale de stat nu au fost adoptate cu cel puțin 3 zile inainte de expirarea exercitiului bugetar, se aplică in continuare bugetul de stat si bugetul asigurărilor sociale de stat ale anului precedent, pană la adoptarea noilor bugete.

(4) Bugetele locale se elaborează, se aprobă si se execută in conditiile legii.

(5) Nici o cheltuală bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finantare.

ART. 139

Impozite, taxe si alte contributii

(1) Impozitele, taxele si orice alte venituri ale bugetului de stat si ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege.

(2) Impozitele si taxele locale se stabilesc de consiliile locale sau judetene, in limitele si in conditiile legii.

(3) Sumele reprezentand contributiile la constituirea unor fonduri se folosesc, in conditiile legii, numai potrivit destinatiei acestora.

ART. 140

Curtea de Conturi

(1) Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare si de intrebuintare a resurselor financiare ale statului si ale sectorului public. In conditiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curtii de Conturi se soluționează de instantele judecătorești specializate.

(2) Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un raport asupra conturilor de gestiune ale bugetului public national din exercitiul bugetar expirat, cuprinzand si neregulile constatate.

(3) La cererea Camerei Deputatilor sau a Senatului, Curtea de Conturi controlează modul de gestionare a resurselor publice si raportează despre cele constatate.

(4) Consilierii de conturi sunt numiti de Parlament pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau innoit. Membrii Curtii de Conturi sunt independenti in exercitarea mandatului lor si inamovibili pe toată durata acestuia. Ei sunt supusi incompatibilităților prevăzute de lege pentru judecători.

(5) Curtea de Conturi se innoieste cu o treime din consilierii de conturi numiti de Parlament, din 3 in 3 ani, in conditiile prevăzute de legea organică a Curtii.

(6) Revocarea membrilor Curtii de Conturi se face de către Parlament, in cazurile si conditiile prevăzute de lege.

ART. 141

Consiliul Economic si Social

Consiliul Economic si Social este organ consultativ al Parlamentului si al Guvernului in domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de infiintare, organizare si functionare.

TITLUL V

Curtea Constitutională

ART. 142

Structura

(1) Curtea Constitutională este garantul suprematiei Constitutiei.

(2) Curtea Constitutională se compune din nouă judecători, numiti pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau innoit.

(3) Trei judecători sunt numiti de Camera Deputatilor, trei de Senat si trei de Presedintele Romaniei.

(4) Judecătorii Curtii Constitutionale aleg, prin vot secret, presedintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani.

(5) Curtea Constitutională se innoieste cu o treime din judecătorii ei, din 3 in 3 ani, in conditiile prevăzute de legea organică a Curtii.

ART. 143

Conditii pentru numire

Judecătorii Curtii Constitutionale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională si o vechime de cel puțin 18 ani in activitatea juridică sau in învățământul juridic superior.

ART. 144

Incompatibilități

Functia de judecător al Curtii Constitutionale este incompatibilă cu oricare altă functie publică sau privată, cu exceptia functiilor didactice din învățământul juridic superior.

ART. 145

Independenta si inamovibilitatea

Judecătorii Curtii Constitutionale sunt independenti in exercitarea mandatului lor si inamovibili pe durata acestuia.

ART. 146

Atributii

Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;

e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

f) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

g) constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

h) dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

i) veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;

j) verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni;

k) hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic;

l) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții.

ART. 147

Deciziile Curții Constituționale

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(2) În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale.

(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit [articolului 146](#) litera b), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. Tratatul sau acordul internațional constatat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

TITLUL VI

Integrarea euroatlantică

ART. 148

Integrarea în Uniunea Europeană

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.

ART. 149

Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

TITLUL VII

Revizuirea Constituției

ART. 150

Inițiativa revizuirii

(1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.

(2) Cetățenii care inițiază revizuirea Constituției trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

ART. 151

Procedura de revizuire

(1) Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptată de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.

(2) Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.

(3) Revizuirea este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire.

ART. 152

Limitele revizuirii

(1) Dispozițiile prezentei Constituții privind caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială nu pot forma obiectul revizuirii.

(2) De asemenea, nici o revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(3) Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de asediu sau a stării de urgență și nici în timp de război.

TITLUL VIII

Dispoziții finale și tranzitorii

ART. 153

Intrarea în vigoare

Prezenta Constituție intră în vigoare la data aprobării ei prin referendum. La aceeași dată, [Constituția din 21 august 1965](#) este și rămâne în întregime abrogată.

ART. 154

Conflictul temporal de legi

(1) Legile și toate celelalte acte normative rămân în vigoare, în măsura în care ele nu contravin prezentei Constituții.

(2) Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislației cu prezenta Constituție și va face Parlamentului sau, după caz, Guvernului, propuneri corespunzătoare.

ART. 155

Dispoziții tranzitorii

(1) Proiectele de legi si propunerile legislative in curs de legiferare se dezbat si se adoptă potrivit dispozitiilor constitutionale anterioare intrării in vigoare a legii de revizuire.

(2) Institutiile prevăzute de Constitutie, existente la data intrării in vigoare a legii de revizuire, răman in functiune până la constituirea celor noi.

(3) Prevederile alineatului (1) al [articolului 83](#) se aplică incepand cu următorul mandat prezidential.

(4) Dispozitiile cu privire la Inalta Curte de Casatie si Justitie vor fi aduse la indeplinire in cel mult 2 ani de la data intrării in vigoare a legii de revizuire.

(5) Judecătorii in functie ai Curtii Supreme de Justitie si consilierii de conturi numiti de Parlament isi continua activitatea până la data expirării mandatului pentru care au fost numiti. Pentru asigurarea innoirii Curtii de Conturi din 3 in 3 ani, la expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi acestia vor putea fi numiti pentru încă un mandat de 3 ani sau de 6 ani.

(6) Pană la constituirea instantelor judecătoresti specializate, litigiile rezultate din activitatea Curtii de Conturi vor fi solutionate de către instantele judecătoresti ordinare.

ART. 156

Republicarea Constitutiei

Legea de revizuire a Constitutiei se publică in Monitorul Oficial al Romaniei in termen de 5 zile de la data adoptării. Constitutia, modificată si completată, după aprobarea prin referendum, se republică de către Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dandu-se textelor o nouă numerotare.